

HÄCKFÅGELINVENTERING

Vid planområde Hamra västra
Härjedalens kommun, Jämtlands län

**Mylia Natur
2024**

Omslagsbild: Hussvala är rödlistad i hotkategori VU, sårbar. Den häckar på byggnader i inventeringsområdet och bygger bo av lera som den hämtar från vägar i närheten. Födan söks i luften över skog, våtmark och bebyggelse i närheten av boplatsen. Trots att arten är hotad påverkas den inte av en exploatering. Foto: Bengt Oldhammer, gäller samtliga bilder

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	4
Uppdrag, områdesavgränsning och bakgrund.....	4
Tidigare uppgifter om fåglar	5
Beskrivning av landskapet vid Hamra	7
Beskrivning av planområdets biotoper	8
Artskydd och lagstiftning	9
Metodik och häckningskriterier	10
Resultat.....	11
Naturvårdsarter och prioriterade arter	11
Rödlistade arter	12
Typiska arter	12
Redovisning och kommentarer av prioriterade fågelarter i området.....	13
Litteratur och webbkällor	16
Bilaga 1. Bilder	16
Bilaga 2. Rödlistade fåglar 2024 större karta	25
Bilaga 3. Alla fåglar 2024 större karta.....	26
Bilaga 4. Artlista alla fåglar 2024	28

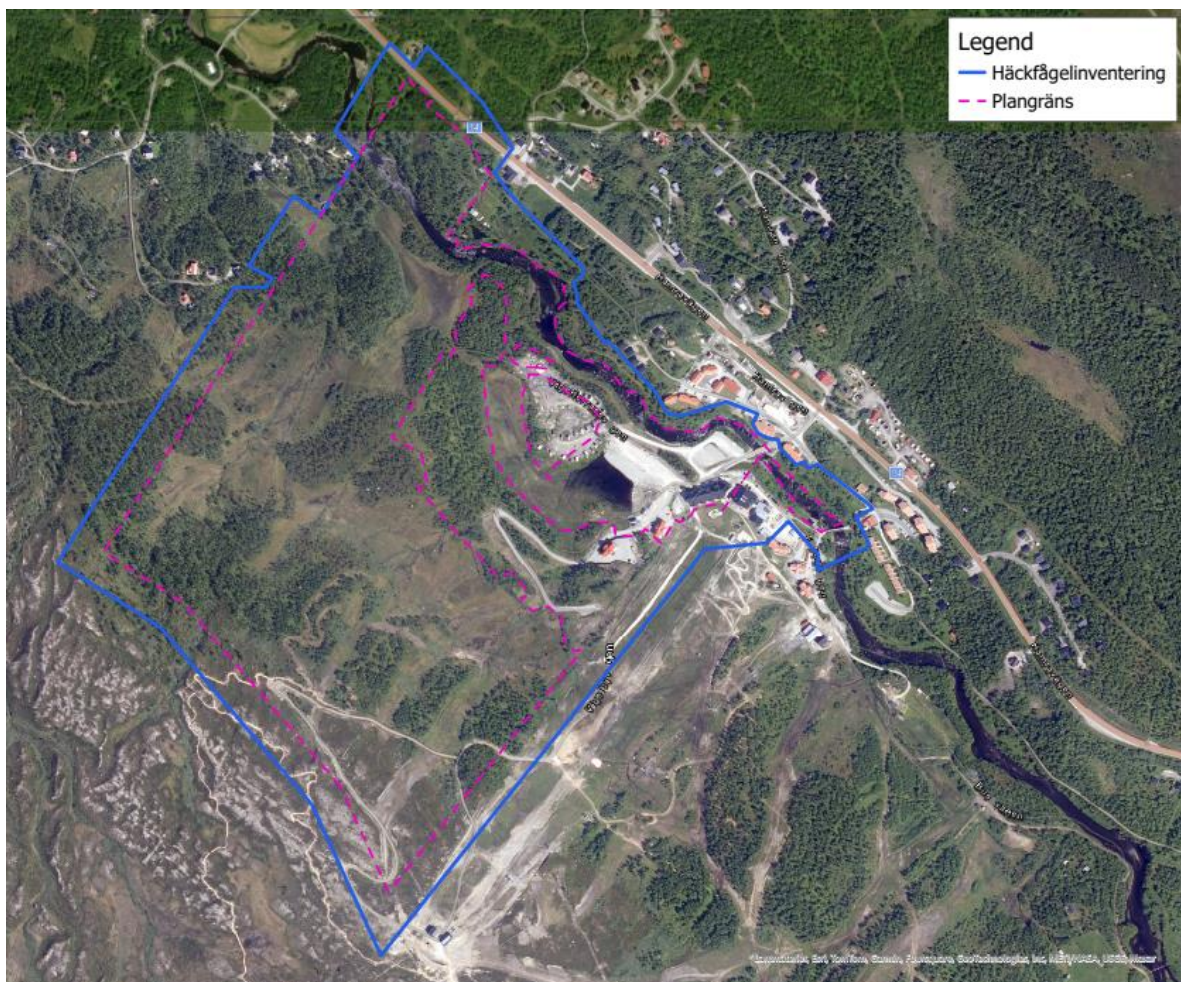
Sammanfattning

Sommaren 2024 utfördes en häckfågelinventering av cirka 70 hektar i planområde Hamra västra i Tännaldalen. Tio rödlistade fågelarter noterades. Av dessa är åtta nära hotade (NT) en sårbar (VU), hussvala, och en starkt hotad (EN), grönfink. Den enda hotade fågelarten som häckar i området är hussvala.

Området mellan Tennån och Fjällnäs vägen utgör planområdets mest artrika fågelmiljö med fem rödlistade arter. Miljön är delvis örtrik och frodig med flera bäckar och sumpmarker som kräver särskild hänsyn vid exploatering. I övrigt rekommenderas att lämna kantzoner i form av träd och buskar längs Tennån, vid bäckar och myrkanter. Partier och dungar med fjällbjörkskog bör sparas i de delar som exploateras. Om dessa hänsynsåtgärder uppfylls bedöms att det inte krävs någon artskyddsdispens.

Uppdrag, områdesavgränsning och bakgrund

På uppdrag av Rasmus Bent, VD för Tännaldalens Fjällanläggning AB, genomfördes under sommaren 2024 en häckfågelinventering i Hamra västra i Tännaldalen, Härjedalens kommun, Jämtlands län (figur 1). Inför en planerad utbyggnad i området ställdes krav på inventering av fåglar i planområdet (avgränsat med rosa streckad linje i figur 1) plus en buffertzona på cirka 50 meter (avgränsat med heldragen blå linje i figur 1). Uppdraget skulle även beskriva hur fågelarterna påverkas av föreslagen plan och om det behövs särskilda åtgärder för skydd eller artdispens.

Figur 1. Inventeringsområdets yttergräns utgörs av blå linje och omfattar cirka 70 hektar.

Tidigare uppgifter om fåglar

Vid en sökning i Artportalen från tiden 1900 till 2021 finns det få uppgifter om fåglar i området. De flesta observationer är rapporterade längs vägar, skidspår och bebyggelse. Dessa platser är markerade med gula punkter i figur 2. Flera av punkterna där observationerna rapporterats är grova med plusminus 300–500 meter i diameter. Det betyder att flera arter har noterats utanför inventeringsområdet. Det finns också tre grova rapporteringspunkter som är plusminus 2,5–5 km i diameter. Det materialet går inte att redovisa i denna rapport på grund av att det är så opreciserat.

Figur 3 visar fågelrapporter i Artportalen fram till våren 2024. Här ingår främst rapporter vid en inventering av rödlistade fåglar (figur 4) som gjordes av undertecknad (Oldhammer 2022) i inventeringsområdet 9–10 juni och 20–21 juli 2022.

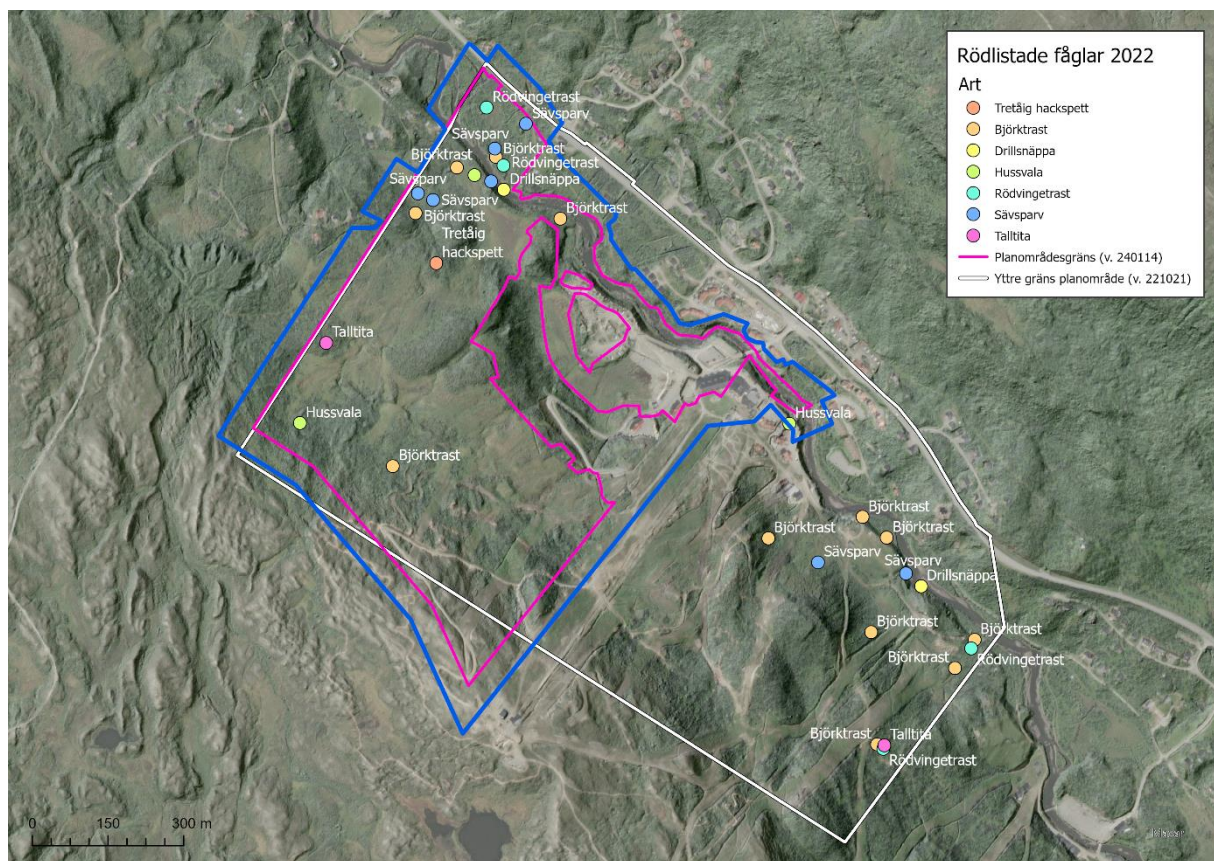
Fågelinventeringen i juni 2022 genomfördes i lugnt väder med 14–17 grader och ingen nederbörd. Alla fåglar noterades men endast rödlistade arter som sågs, sjöng eller varnade noterades med gps-punkt. Större delen av området besöktes också 2016 av undertecknad i slutet av september för en översiktlig rekognosering.

Figur 2. Platser där fåglar rapporterats i Artportalen 1900–2021. Flera av prickarna ligger utanför denna rapports inventeringsområde. Cirklarna med grå färg visar inom vilket område fåglarna setts. Pricken längst upp till vänster är plusminus 461 meter. Det är oklart var arterna observerats som rapporterats på den punkten, utom i de fall där det står en personlig kommentar i Artportalen.

Figur 3. Platser där fåglar rapporterats enligt Artportalen mellan 1900 och våren 2024.

Figur 4. Fynd av rödlistade fåglar 2022 (Oldhammer 2022).

Fram till och med våren 2024 fanns i Artportalen (SLU Artdatabanken (2024). Artportalen. <https://www.artportalen.se> [2024-04-20]) följande arter registrerade i inventeringsområdet vid de gula punkterna enligt figur 2 och 3. Siffran till höger anger antalet observationer. Totalt omfattar listan 16 rödlistade arter eller arter som återfinns i fågeldirektivets bilaga 1. Alla prioriterade arter kommenteras i slutet av rapporten.

Dalripa		3	Nötväcka		2
Tornseglare	EN	1	Rödvingetrast	NT	5
Gök		2	Björktrast	NT	11
Ljungpipare		1	Rödhake		1
Enkelbeckasin		1	Blåhake		1
Drillsnäppa	NT	10	Svartvit flugsnappare	NT	3
Grönbenä		2	Rödstjärt		1
Gluttsnäppa		3	Strömstare		25
Fiskmås	NT	3	Järnsparv		1
Blå kärrhök	NT	1	Pilfink		2
Tretåig hackspett	NT	1	Gulärla		3
Gråspett		1	Forsärla		2
Tornfalk		1	Sädesärla		4
Nötskrika		1	Ängsfiolärka		5
Skata		9	Bofink		3
Kråka	NT	2	Bergfink		1
Korp		2	Grönfink	EN	2
Talltita	NT	3	Gråsiska		6
Blåmes		3	Mindre korsnäbb		1
Talgoxe		2	Grönsiska		2
Ladusvala		1	Gulsparr	NT	2
Hussvala	VU	11	Sävsparv	NT	5
Lövsångare		6			
Svarthätta		1			
Trädgårdssångare		1			
Sidensvans		2			

Beskrivning av landskapet vid Hamra

Hamrafjället vid den lilla byn Hamra är ur växtsynpunkt Härjedalens artrikaste fjäll (Danielsson 1994). Det blev känt som "blomfjället" efter Selim Birgers och Rutger Sernanders besök i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. När den berömda botanisten Eric Hultén besökte området på 1910-talet beskriver han intressant nog hur svårtillgängligt området var. Han tog sig dit via Röros (Hultén 1973).

Hamrafjället är inte bara känt i Härjedalen utan är också ett av Sveriges mest välkända sydväxtberg på grund av sin blandning av sydliga arter och fjällarter. Bergets exposition mot söder är viktigt i sammanhanget, men ännu viktigare är näringsrikedomen och de fuktiga förhållandena.

Förutom fjäll är det fjällbjörkskog som dominerar landskapet tillsammans med en del myrar och sjöar. Fjällbjörkskogen i Tännadalen är inte opåverkad, tvärtom.

Fjällbjörkskogen i Hamraområdet öppnades upp av fäbodväsendet genom slåtter och bete, något som gynnade örtrikdomen (Kullman 2016). Skogsavverkningar av barrträd (främst tall) har resulterat i extremt breda björkbälten i Tännadalen (Kullman 2016). Enligt Kullman (2016) finns knappt några fjällbjörkskogar som är helt opåverkade av människan i hela Norden.

Fjällkedjans kalkrika berggrund upphör tämligen abrupt vid Tännadalen varför det är stor skillnad på floran söder och norr om dalgången. Söder om Tännån är det generellt sett kalkfattigt (Rafstedt 1988). Sök i Artportalen bekräftar denna bild. Av de rödlistade arterna finns i stort sett alla norr om Tännån och huvudsakligen i Hamrafjällets sydsluttning och ner mot Tännån. En sökning inom ett större område vid Hamrafjällets båda sidor omfattande alla fynd inom alla artgrupper visar att flertalet uppgifter ligger norr om Tännåns dalgång. Merparten av alla rödlistade arter söder om Tännåns dalgång utgörs av fåglar.

Beskrivning av planområdets biotoper

Fjällbjörkskog

Fjällbjörkskog dominerar. Utseendet varierar beroende på en rad faktorer såsom näringsriktighet, markfuktighet, tidigare utnyttjande samt naturlig dynamik med allt från renbete och snö till lämlar och insekter som fjällbjörkmätare. Namngivningen av olika typer av fjällbjörkskog varierar i olika källor. Enklast är att använda begreppen ängsbjörkskog (ängsfjällbjörkskog) och hedbjörkskog (hedfjällbjörkskog) eller ängsbjörkskog av högörttyp (högörtfjällbjörkskog) när det är riktigt frodiga miljöer.

Inventeringsområdets fjällbjörkskog utgörs huvudsakligen av hedbjörkskog. Det är den vanligaste björkskogstypen i de svenska fjällen, men också den artfattigaste när det gäller fåglar. Förutom björk finns inslag av rönn och ibland sälg. Enbuskar är på vissa platser mycket vanligt. Markvegetationen utgörs av blåbärsris och ett fåtal örter som gullris och midsommarblomster. I vissa delar är hönsbär dominerande i fältskiktet och på flera platser är det gott om nordkråkbär. I mindre omfattning finns ängsbjörkskog av högörttyp längs bäckar och fuktiga partier med arter som stormhatt, torta, flädervänderot, brudborste, älgört och ormbunkar. Dessa fuktiga miljöer hyser flest fågelarter.

I rapporten Biologisk mångfald i fjällbjörkskog – en kunskapssammanställning från Centrum för Biologisk Mångfald (Linkowski och Lennartsson 2005) skriver de:

“Det finns ungefär 4 gånger så många fågelrevir i ängsfjällbjörkskogen som i hedfjällbjörkskogen”...“Revirtätheten och populationsstorleken varierar mellan år, och kan ibland vara så stor som 60 % mellan två närliggande år”.

Fjällbjörkskog och skogsbevuxen myr är de enda av habitatdirektivets 15 listade skogliga livsmiljöer i Sverige som uppnår gynnsam bevarandestatus.

Myr

De flesta myrar i området är av fattigare typ. Det finns några smärre myrar med kalkpåverkan, främst backkärr.

Vattendrag med stränder

Längs Tännån och bäckarna i området finns i vissa delar högörtvegetation med växter som fjällskräp, hässlebrodd, fjällkvanne, Kung Karls spira och många fler. Flera av bäckarna svämmas över på våren. I brantare terräng finns översilningsmark med stor örtrikedom.

Infrastruktur och bebyggd mark

Vägar, skidliftar, nedfarter, stigar och bebyggelse finns på flera platser och området kan i de delarna betraktas som hårt exploaterade.

Äng

Väglänterna i nordligaste delen av inventeringsområdet kan betecknas som äng då den hyser flera hävdberoende arter. Arealen är mycket begränsad och omfattar bara några meter på sidorna nedanför Fjällnäs vägen

Fjäll

Sydligaste delen berörs av fjäll och domineras av bland olika ris som exempelvis krypljung, ripbär, lappljung. Lavar är vanliga och det finns även vide och dvärgbjörk beroende på fuktigheten.

Artskydd och lagstiftning

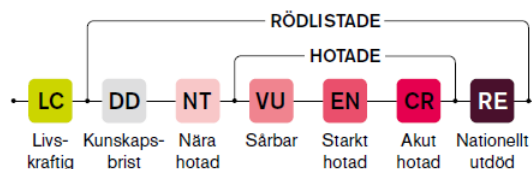
I artskyddsförordningen finns fridlysningsbestämmelser som både grundar sig på EU-lagstiftning, internationella överenskommelser och svenska fridlysningsregler. Alla vilda fåglar är fridlysta genom artskyddsförordningen. Det innebär att det är förbjudet att fånga eller döda dem, skada deras bon eller ägg och att störa dem.

I EU:s art- och habitatdirektiv bilaga 1 finns listade arter och naturtyper som är av intresse att bevara för att säkra den biologiska mångfalden inom EU:s medlemsländer. I inventeringsområdet finns habitatet fjällbjörkskog (EU-kod: 9040) och alpina vattendrag (EU-kod: 3220) vid Tännån. I fjällbjörkskogen finns fem typiska (figur 5) fågelarter. För alpina vattendrag saknas typiska fågelarter i habitatbeskrivningen.

En del av de vilda fåglarna är inte bara fridlysta utan också rödlistade (figur 6) i olika kategorier. Det är bara tre av rödlistekategorierna som omfattar hotade arter.

Figur 5. Naturvårdsarter är en samlingsterm för arter som är extra skyddsvärda, indikerar att ett område har höga naturvärden eller i sig själva är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Begreppet åskådliggörs i figuren.

Figur 6. Rödlistade arter delas in i olika kategorier.

Metodik och häckningskriterier

Inventeringsområdet besöktes under 31 maj till 1 juni 2024 och besöktes i alla delar av av två personer med 50 till 100 meters lucka beroende på terräng. Flera partier besöktes två gånger och norra delen vid Tennån besöktes fyra gånger. Varje fågel registrerades med smartphone och häckningskriterier enligt Artportalens rapporteringssystem (figur 7). Som nämnts inventerades området två gånger i juni–juli 2022 (figur 4). Tillsammans med inventeringarna 2024 rör det sig om fyra-fem inventeringstillfällen av planområdet. Fokus låg på att registrera rödlistade fåglar men 2024 registrerades alla fynd av alla arter. Tidpunkt och väder för rutterna framgår av figur 8. Inga dubbelräkningar redovisas från de olika rutterna.

Artportalen – aktivitet:	Svensk fågelatlas – häckningskriterier	- häckningskategori
Bo, ägg/ungar	20 Ägg eller ungar <u>sedda</u> i bo	säker häckning
Bo, hörda ungar	19 Ungar hörda i bo	
Misslyckad häckning *	-	
Ruvande	18 Bo där adult setts ruvande	
Äggskal	17 Äggskal påträffade	
Föda åt ungar	16 Adult med föda åt ungar	
Bär exkrementssäck	15 Adult som bär exkrementssäck	
Besöker bebott bo	14 Adult lämnar eller flyger in i eller till bo eller bohål på sätt som tyder på att boet är bebott	
Pulli/nyligen flygga ungar	13 Nyligen flygga ungar eller dunungar	
Nyligen använt bo	12 Använt bo påträffat	
Avledningsbeteende	11 Avledningsbeteende, eller fågel som spelar skadad	
Bobygge	10 Bobygge, utgrävande eller uthackande av bohål (inkluderar transport av homaterial)	trolig häckning
ruvfläckar	9 Adult med ruvfläck (oftast bara aktuellt i samband med ringmärkning när fåglar kan studeras i handen)	
Upprörd, varnande	8 Ängsligt eller oroligt beteende eller varningsläten från adulta fåglar tydande på ägg/ungar i närheten	
Bobesök?	7 Besök vid sannolik boplatz (t ex hålbbyggande fåglar som undersöker hålligheter, ladusvalor som flyger in i en lada)	
Parning/parningsceremonier	6 Parningsceremonier och spel/lekar, eller parning	möjlig häckning
Permanent revir	5 Permanent revir sannolikt genom observation av revirbeteende eller motsvarande på samma plats under minst två olika dagar	
Par i lämplig häckbiotop	4 Par i lämplig häckningsbiotop under häckningstid	
spel/sång	3 Sjungande hanne, andra häcknings- eller revirläten eller annat motsvarande beteende iakttaget under häckningstid	
Obs i häcktid, lämpl biotop	2 Observerad under häckningstid i möjlig häckningsbiotop	
Obs i häcktid, lämpl biotop	1 Observerad under häckningstiden	

* Misslyckad häckning: avbruten eller genomförd häckning men som inte resulterat i flygga ungar. Används normalt inte eftersom det ofta är svårt att avgöra säkert om ett häckningsförsök har gjorts, eller om det i så fall verkligen är misslyckat och inte bara undgått observatören.

Figur 7. Till vänster ses Artportalens häckningskriterier. Det finns även flera andra lägre kriterier som rastande, sträckande och förbiflygande. I mitten ses de internationella kriterier som första gången användes i samband med inventeringen inför Svensk fågelatlas på 1970-talet.

Datum	Tid	Väder
2024-05-31	16.30-21.00 plus nattlyss	18 till 20 grader, svag vind, halvklart, soligt
2024-06-01	04.30-07.00	8-13 grader vindstilla, dimma
2024-06-01	07.00-10.00	14-18 grader svag vind, enstaka moln, soligt

Figur 8. Inventeringsuppgifter med datum, tid och väder för inventeringen.

Resultat

30 fågelarter noterades på 95 platser under inventeringen, varav tio rödlistade arter på 26 platser. Lövsångare och bergfink är helt dominerande och även om många av dem registrerades finns säkert ytterligare några revir. Bland de rödlistade arterna märks björktrast, rödvingetrast och sävsparv. Artsammansättningen och fynd av rödlistade arter är nästan identisk med inventeringarna under 2022. Myrarna är mycket artfattiga med enstaka gulärla och sävsparv. Inga vadare noterades med undantag av morkulla - som dock är en skogsart.

Områdets fjällbjörkskogar är individrika men tämligen artfattiga. De är som helhet inte mer värdefulla än andra i trakten. Snarare är det delvis tvärtom eftersom fjällbjörkskogen i området är fragmenterad och påverkad av nedfarter, liftar, vägar och begyggelse. Samtidigt är fjällbjörkskogen i de intakta delarna naturskog som påverkas av en naturlig dynamik.

Antalet fynd av fåglar i allmänhet och rödlistade arter i synnerhet visar vilka miljöer som är mest värdefulla för fåglarna. Detta framgår av figur 4, 9 och 10. Ängsbjörkskog i området hyser påtagligt mer fåglar än hedbjörkskog. Högre liggande hedbjörkskog är artfattig och individfattig, vilket framgår av figur 4, 9 och 10. Mest attraktiva miljöer är ängsbjörkskog intill bäckar och längs Tännån, något som också framgår av figur 4, 9 och 10.

Naturvårdsarter och prioriterade arter

Alla fågelarter är naturvårdsarter (figur 5). De är **skyddade** och **fridlysta** men har olika status, främst beroende på populationsstorleken i Sverige. Arter med begränsad population eller som minskat eller minskar blir **rödlistade** i olika kategorier (figur 6). I habitatdirektivet finns även **typiska arter** listade.

Av Sveriges cirka 350 fågelarter är 67 listade i fågeldirektivets bilaga 1. Det innebär att särskilda skyddsområden (Special Protection Areas, SPA) där dessa fåglar häckar ska pekas ut och ingå i Natura 2000-nätverket. Det gäller främst rödlistade och hotade arter, men även några andra arter. I fågeldirektivets bilaga 1 finns två arter som påträffats i inventeringsområdet - tretåig hackspett och blåhake. Den tretåiga hackspetten påträffades med en observation 2022 och häckar inte i området. Blåhake är noterad på två platser, en lokal 2022 och en annan 2024.

Natura 2000 är ett nätverk av skyddade områden i hela EU. Nätverket har kommit till för att värna om vissa naturtyper och arter samt deras livsmiljöer. Något Natura 2000-område finns inte i inventeringsområdet.

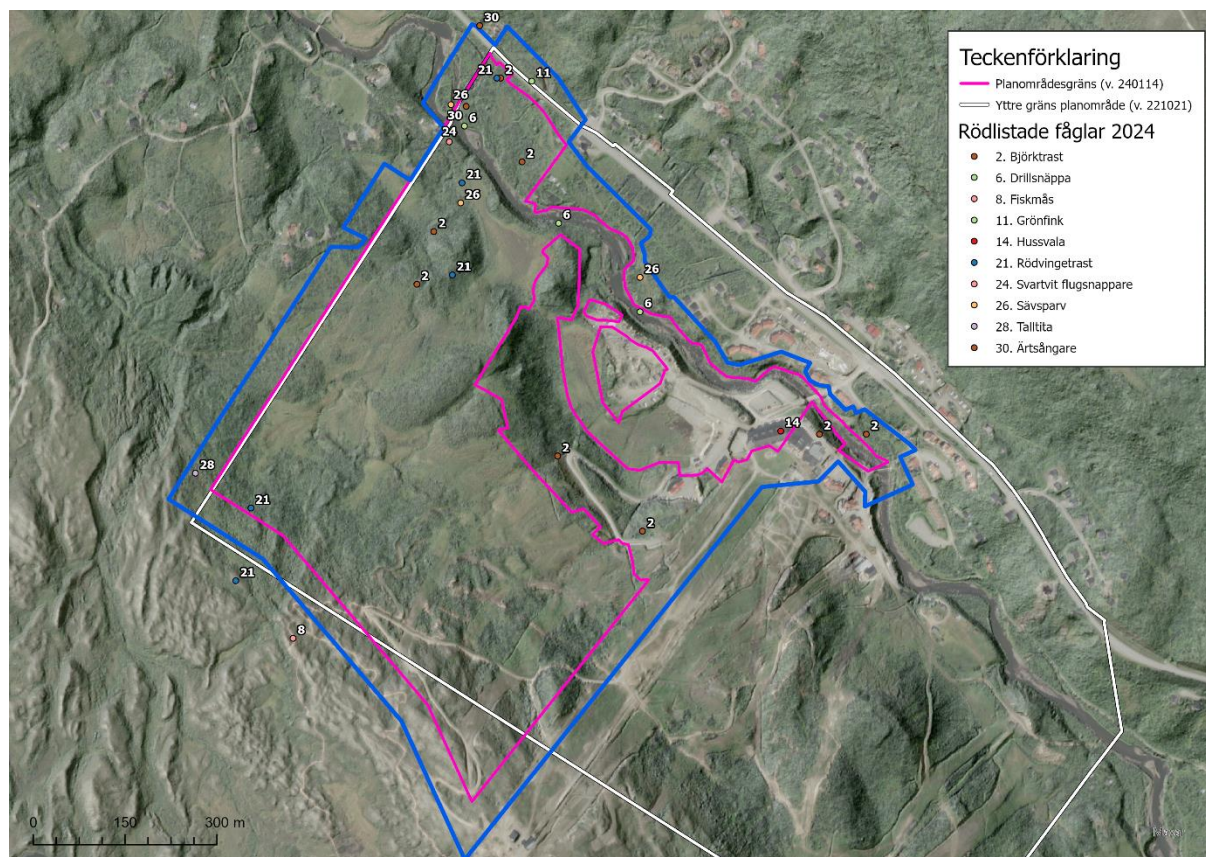
Prioriterade arter är sådana som ska prioriteras i artskyddsarbetet. En prioriterad fågelart uppfyller minst ett av följande kriterier: rödlistad, minskande trend eller upptagen i fågeldirektivets bilaga 1.

Rödlistade arter

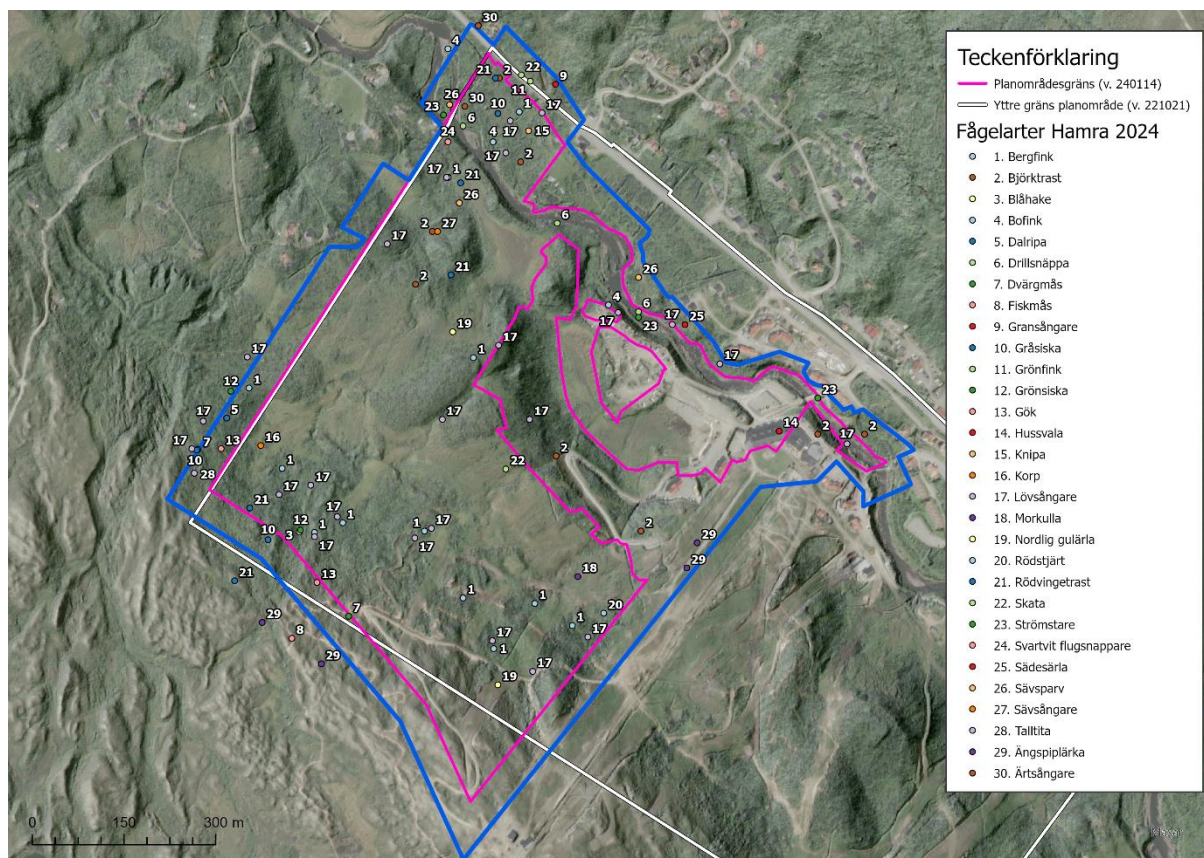
Tio rödlistade fågelarter påträffades under inventeringen 2024. Av dessa är åtta rödlistade i kategorin NT nära hotad, och vardera en art i hotkategorin VU sårbar och EN starkt hotad (figur 6). EN-arten grönfink sågs endast flyga förbi i utkanten av området och VU-arten backsvala hotas inte om planområdet Hamra västra exploateras ytterligare. Den bygger nämligen bon av lera på byggnader i den mest exploaterade och bebyggda delen av inventeringsområdet. Födan söks i luften över skog, våtmark och bebyggelse i närheten av boplatsen.

Typiska arter

Fjällbjörkskogen i Sverige utgörs av en särskild naturtyp i EU:s habitatdirektiv. De miljöer och arter som finns i dessa naturtyper har Sverige skyldighet att bevara. Fjällbjörkskog, och skogsbevuxen myr, är de enda av habitatdirektivets 15 listade skogliga livsmiljöer i Sverige som uppnår gynnsam bevarandestatus. Av de fem typiska arter som finns i fjällbjörkskogen har tre påträffats i inventeringsområdet– gråsiska, bergfink och tretåig hackspett (2022). Stenfalk och mindre hackspett har ej noterats, men det finns några fynd av mindre hackspett nära området. De tre sista arterna är även rödlistade.

Figur 9. Rödlistade arter som registrerades i inventeringsområdet 2024. Större karta i bilaga 2.

Figur 10. Alla fågelarter som registrerades i inventeringsområdet 2024. Större karta i bilaga 3.

Redovisning och kommentarer av prioriterade fågelarter i området

För prioriterade fågelarter behöver en bedömning göras från fall till fall om en åtgärd utgör en störning som inte saknar betydelse för att bibehålla, eller återupprätta, fågelartens population på en tillfredsställande nivå i artens naturliga utbredningsområde. I inventeringsområdet hittades få prioriterade arter 2024. I nedanstående lista kommenteras alla prioriterade arter som finns rapporterade i Artportalen, alltså inte bara fynd från 2024.

Hussvala VU – Den häckar på hus i områdets mest exploaterade delar och bygger bon av lera som den samlar från vägar i närheten. Födan söks i luften över skog, våtmark och bebyggelse i närheten av boplatsen. Sannolikt finns ett tiotal par, eller mer, i området efter bedömning 2022 och 2024. Arten är den enda hotade fågelarten som häckar i området. Den påverkas inte negativt vid en exploatering av området.

Tretåig hackspett NT– Arten häckar inte i området. En födosökande hona noterades högt upp i fjällbjörskogen på döda björkar 2022. Inga ytterligare observationer gjordes under 2024. Ingenting talar för att den häckar i området. Analyser av tillgången på stående död ved med kvarsittande bark i svenska och schweiziska revir visar att mängden substrat måste överstiga 10–15 m³/ha eller utgöra cirka 5 % av den stående biomassan inom en areal av cirka 100 ha. Inom inventeringsområdet bedöms inte dessa kvaliteter finnas. Arten är också i huvudsak en art som i Sverige häckar i barrskog. Den uppträder även på brandfält.

Talltita NT – Observerad en gång 2022 och en gång 2024, men ingen häckning noterad. Arten bedöms kunna leva i området även om det exploateras, men detta under förutsättning att det lämnas funktionella kantzoner av lövträd mot bäckar, sumpskogar, sjöar och myrar. Det är också nödvändigt med hänsynsytor med trädgrupper i områden som exploateras. Talltitan är inte beroende av hackspettars bohål utan hackar själv ut sitt bo i ett murket träd, vanligen björk.

Sävsparrv NT – Häckar med flera par. De största bestånden finns i norra Sverige, särskilt i fjällens björkskogsbälte. Den är där vanlig intill myrar och vatten i lägre terräng. Orsakerna till nuvarande minskning i Sverige är inte utredd, men i Storbritannien har man konstaterat att försämrade vinteröverlevnad förklarar minskningen. Om man sparar skog och videsnår längs bäckar och myrkanter kan den klara en exploatering i området. Nästan alla förekomster finns i norra delen av inventeringsområdet.

Björktrast NT – Flera häckande par. En av de vanligare arterna i fjällbjörkskogen, särskilt i mer frodiga miljöer. Om man sparar skog och kantzoner längs Tännån och övriga bäckar kan arten fortsätta att häcka i området. Den förekommer rikligast i norra delen av inventeringsområdet. Den utnyttjar ofta öppna gräsmarker för födosök i närheten av boplatsen.

Rödvingetrast NT – En av de vanligare arterna i fjällbjörkskogen, särskilt i mer frodiga och fuktiga miljöer. Om man sparar skog och kantzoner längs Tännån och övriga bäckar kan arten fortsätta att häcka i området. Den förekommer med flera par.

Drillsnäppa NT – Flera observationer längs en lång sträcka av Tännån. Orsaken till drillsnäppans långsiktiga minskning är inte klarlagd. I de delar av Afrika där de svenska drillsnäpporna övervintrar kan negativa påverkansfaktorer möjligen förekomma. I Sverige har en långsiktig minskning på ca 2 % om året fortgått i över 30 år, åtminstone i landets södra halva. Boet är en uppkrafsad grop i marken som placeras väl dolt i vegetation, mer sällan kan det även vara placerat på vegetationsfri mark eller inne i strandskog. Avståndet från vattenbrynet varierar. En majoritet av bona ligger i nära anslutning till strandkanten (i genomsnitt ca 10 m) men avståndet kan i vissa fall vara betydligt längre, upp till drygt 100 m. Om man sparar skogen och miljöerna längs Tännån bedöms den även fortsättningsvis kunna utnyttja området.

Fiskmåsa NT – Häckar inte i området. En observation på samma plats vid två tillfällen 2022. Ett förbiflygande ex på fjället 2024.

Blåhake – Häckar troligen. En förekomst i norra delen av området norr om Tännån 2022 men inte 2024. Blåhake häckar i tät fuktig fjällbjörkskog och täta videsnår på sumpiga platser i fjällen samt längs bäckar och vid myrar. Den förekommer från norra Dalarna till Torne lappmark. Det bästa för att slå vakt om arten är att miljön där den sjunger inte exploateras. Arten är inte rödlistad, men är medtagen i fågeldirektivets bilaga 1. Det är inte en prioriterad art. 2024 hördes ett ex sjungande i kanten till fjället i en fuktig ravin.

Tornseglare EN – En opreciserad uppgift från 25 juli 2008 i norra delen vid Tännån. Ej noterad i inventeringsområdet senaste åren. Om den skulle häcka väljer den företrädesvis hus med tegelpannor. Allt födointag sker i luftrummet. Inga observationer gjordes under inventeringen 2022 och 2024.

Blå kärrhök NT – En opreciserad uppgift från 15 juni 2020. En förbiflygande hane.

Kråka NT – En förbiflygande 2 april 2019 och en opreciserad uppgift av två ex 2 augusti 2022 i norra delen. Inga observationer gjordes under inventeringen 2022 och 2024. Arten häckar gärna vid mänsklig bebyggelse.

Svartvit flugsnappare NT – en sjungande hane längs Tännån 80 meter nedströms bilbron 10 juli 2016. Inga observationer gjordes under inventeringen 2022 men däremot en sjungande hane i norra delen 2024. Arten häckar gärna vid mänsklig bebyggelse, ofta i holkar.

Grönfink EN – Två ex vid liftsystemet i östra delen av inventeringsområdet 8 mars 2022 samt 25 ex på en matning efter skidspåret mellan Hamra och Tänndalen 22 februari 2021. Grönfink häckar i skogsbryn, buskmarker och trädgårdar. Den förekommer i större delen av landet. Arten har inte varit rödlistad tidigare, men den mycket kraftiga minskningen de senaste tio åren, orsakad av en sjukdom, innebär att den nu uppfyller kriterierna för EN. Inga observationer gjordes under inventeringen 2022, men ett förbiflygande ex sågs 2024 i norra delen.

Gulspurv NT – Ett födosökande ex 15 juli 2018 vid Ski Lodge Tänndalen. Ett ex sjöng 17 april 2018 i norra delen, men uppgiften är opreciserad. Gulspurv häckar i skogsbryn och buskmarker, särskilt i anslutning till odlad mark. Förekommer i hela landet med undantag av fjällen. Inga observationer gjordes under inventeringen 2022 och 2024.

Gråspett – En uppgift från 23 februari 2023 om att den varit stationär vid ett hus nära gångbron över ån precis där skidspåret 511 passerar Fjällnäsvägen. Arten är inte rödlistad, men är medtagen i fågeldirektivets bilaga 1 och en prioriterad art. Ett stort inslag av grova lövträd och död lövved är positivt. Häckningsreviret är stort, cirka 50–100 hektar. Under vintern kan gråspettarna röra sig över betydligt större områden, uppemot 2000–5000 hektar. Under sommarhalvåret är den viktigaste födan myror, andra marklevande insekter och spindlar som tas på marken på hyggen och i unga plantskogar. Tänkbar häckfågel i lövskog. Inga observationer gjordes under inventeringen 2022 och 2024.

Dvärgmås – Förbiflygande exemplar noterades vid skogsgränsen till kalfjället 2024. Häckar vid träsk och sjöar. I området finns inga lämpliga häckningsmiljöer. Arten är medtagen i fågeldirektivets bilaga 1 men är inte en prioriterad art.

Litteratur och webbkällor

Danielsson, B. 1994. Härjedalens kärlväxtflora.

Hallingbäck, T. (red.) 2013. Naturvårdsarter. Artdatabanken SLU. Uppsala.

Hultén, E. 1973. Men roligt har det varit – en forskares memoarer (sid 71).

Kullman, L. 2016. Fjällens historia. Svensk Botanisk Tidskrift, temahäfte 3–4.

Linkowski, W.I. och Lennartsson, T. 2005. Biologisk mångfald i fjällbjörkskog – en kunskapssammanställning. Centrum för Biologisk Mångfald.

Naturvårdsverket. 2009. Handbok för artskyddsförordningen. Del 1. Fridlysning och dispenser. Handbok 2009:2. Naturresursavdelningen.

<https://www.naturvardsverket.se/globalassets/media/publikationer-pdf/0100/978-91-620-0160-5.pdf>

Naturvårdsverket. 2022:

<https://www.naturvardsverket.se/4acbbc/contentassets/bd725fa995b2422faf8575a29c6b4d99/nv-vagledning-tolkning-av-forandringar-i-artskyddsforordningen-fridlysning-faglar-i-samband-med-skogsbruk.pdf>

Naturvårdsverket 2023: <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/arter-och-artskydd/artskyddshandboken-och-vagledning-om-artskydd/>

Nordiska Ministerrådet. 1984. Vegetationstyper i Norden.

Oldhammer, B. 2022. Naturvärdesinventering av planområde Hamra västra, Jämtlands län. PDF.

Rafstedt, T. 1984. Fjällens vegetation – Jämtlands län.

SLU Artdatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU Uppsala.

SLU Artportalen. <https://www.artportalen.se/>

SLU Artdatabanken (2024). Artportalen. <https://www.artportalen.se> [2024-04-20]

SLU Artfakta. <https://artfakta.se/>

SLU Artdatabanken (2024). Artfakta. <https://artfakta.se> [2024-04-20]

Bilaga 1. Bilder

Bilderna visar olika fågelmiljöer och är fotograferade i området 2024 med ett undantag.

Figur 11-12. Norra delen av inventeringsområdet (bilden ovan från 2022). Miljö för forsärla, drillsnäppa, strömstare, sävsparv, ärtsångare björktrast och rödvingetrast.

Figur 13-14. Norra delen av inventeringsområde på bilden ovan och Tännån längre ner på bilden nedan.

Figur 15-16. Tännån.

Figur 17-18. Tännån ovan. Här sågs två strömstarar. Nedan hedbjörkskog med enbuskar och mattor av kråkbär. Miljön hyser få fåglar och de som förekommer är främst lövsångare och bergfink.

Figur 19-20. Fjällbjörkskog.

Figur 21-22. Fågelfattig myr och nedan vy mot dalgången.

Figur 23-24. Den högst belägna delen av inventeringsområdet ovan. Nedan fjällbjörkskog ovan myren.

Figur 25. Bon av strömstare under en bro vid Tännån

Teckenförklaring

Planområdesgräns (v. 240114)

Yttre gräns planområde (v. 221021)

Rödlistade fåglar 2024

2. Björktrast

6. Drillsnäppa

8. Fiskmås

11. Grönfink

14. Hussvala

21. Rödvingetrast

24. Svartvit flugsnappare

26. Sävspurv

28. Talltita

30. Ärtsångare

Teckenförklaring

- Planområdesgräns (v. 240114)
- Yttre gräns planområde (v. 221021)

Fågelarter Hamra 2024

- 1. Bergfink
- 2. Björktrast
- 3. Blåhake
- 4. Bofink
- 5. Dalripa
- 6. Drillsnäppa
- 7. Dvärgmå
- 8. Fiskmå
- 9. Gransångare
- 10. Gråsiska
- 11. Grönfink
- 12. Grönsiska
- 13. Gök
- 14. Hussvala
- 15. Knipa
- 16. Korp
- 17. Lövsångare
- 18. Morkulla
- 19. Nordlig gulär
- 20. Rödstjärt
- 21. Rödvingetrast
- 22. Skata
- 23. Strömstare
- 24. Svartvit flugsnappare
- 25. Sädesär
- 26. Sävparv
- 27. Sävsångare
- 28. Talltita
- 29. Ängspiplärka
- 30. Ärtsångare

0 150 300 m

Bilaga 4. Artlista alla fåglar 2024

Artlista från inventeringen 2024. Art, rödlistekategori och antal fynd som gjordes.

Knipa		1
Dalripa		1
Gök		2
Morkulla		1
Drillsnäppa	NT	3
Dvärgmåås		2
Fiskmåås	NT	1
Skata		2
Korp		1
Talltita	NT	1
Hussvala	VU	1
Lövsångare		25
Gransångare		1
Sävsångare		1
Ärtsångare	NT	2
Rödvingetrast	NT	5
Björktrast	NT	8
Blåhake		1
Svartvit		
flugsnappare	NT	1
Rödstjärt		1
Strömstare		3
Nordlig gulärta		2
Sädesärta		1
Ängspiplärka		4
Bofink		3
Bergfink		12
Grönfink	EN	1
Gråsiska		3
Grönsiska		2
Sävsparv	NT	3

Mylia
Natur

Bengt.oldhammer@telia.com
070 334 33 82

Stenbergsvägen 79
794 92 Orsa